

Excavacions en el solar de la Perla

secció de geografia i història

Durant la primera setmana del mes de novembre d'enguany s'ha dut a terme un seguiment arqueològic dels rebaixos efectuats en el solar de la casa coneguda com la Perla, ubicada al carrer del mateix nom. Aquest seguiment va ser realitzat per un tècnic arqueòleg de l'empresa CODEX SCCL Arqueologia i Patrimoni, per encàrrec -i amb el corresponent permís- del Servei d'Arqueologia de la Generalitat.

El motiu dels esmentats rebaixos era la construcció d'un bloc destinat a comerç i oficines, per a la qual cosa prèviament es va enderrocar el casal del segle XVIII que ocupava aquest solar, i que s'havia destinat a diferents funcions al llarg del temps. Aquesta nova construcció era prevista a l'anomenat PERI (Pla especial de reforma interior) que inicià l'Ajuntament de Reus a la darrerria de 1984 com un intent de rehabilitar el casc antic, i que preveia l'enderrocament de diferents cases que es destinarien a espais públics o edificis nous.

En conèixer la intenció d'enderrocar l'edifici de la Perla, diferents persones i col·lectius de la ciutat (com la Societat d'Estudis Històrics Salvador Vilaseca) en recordaren el valor històric, que en desaconsellava la destrucció, i la premsa (inclosa aquesta Revista) es va fer ressò d'aquestes opinions. Malgrat les campanyes populars, finalment es va decidir l'enderroc total de l'edifici, i la reconstrucció d'alguns elements de la façana principal, com l'arc de la porta. A més, hom considerà oportuna la realització d'un seguiment arqueològic dels rebaixos del subsòl per la proximitat d'aquest solar al recinte emmurallat medieval que havia estat documentat físicament amb anterioritat. Efectivament, quan el 1961 es va enderrocar el gran edifici que ocupava el solar entre els carrers de Galí,

de la Perla, el raval de Jesús i la plaça de Prim, es va comprovar la presència d'una de les torres del sistema defensiu medieval conegut fonamentalment a partir de la documentació conservada en l'Arxiu Històric Comarcal de Reus, ja que cap de les estructures quedava avui a la vista.

La troballa es descriu com una torre de forma cilíndrica, amb un diàmetre a l'interior d'uns 10 m, on es reforçava amb 15 contraforts d'aproximadament 50 cm. Les parets, d'1 m d'amplada, eren de pedres i elements de construcció reaprofitats. A l'interior aparegué un reblliment amb materials que permetien una datació de la darrerria del XVII o començament del XVIII (V. y J.: "La torra cantonera de nuestra muralla medieval". Reus, núm. 483, 15-7-61, p. 7). La planta i la situació de la torre van ser reproduïdes en diferents publicacions (E. Gort.: *Les muralles medievals de Reus*. Reus, 1979. L. Vilaseca: *Los alfares y la ceràmica de reflejo metálico de Reus, de 1550 a 1650*. Reus, 1964). Aquesta torre, coneguda com la *torre cantonera* perquè se situava a l'angle entre els dos ravals, era una de les 25 que es distribuïen pel perímetre defensiu, i s'alternaven amb 6 portes. A la fi, en bastir-se el nou edifici, van ser arranades les restes de la torre medieval. Però no són aquests els únics vestigis arqueològics documentats a la

zona. Trobem restes d'un possible sepulcre de fossa neolític, identificat per S. Vilaseca a partir de la troballa d'uns braçalets de grans petxines foradades davant del núm. 14 del raval de Jesús (S. Vilaseca: "Troballa prehistòrica. Braçalets de pectuncle a Reus". *RCLR*, èp. III, núm. 127, agost de 1927, p. 183-184). D'altra banda, els vestigis d'època prehistòrica són relativament abundants al casc urbà de Reus (trobem materials prehistòrics al passeig Sunyer o a l'Escorxador -S. Vilaseca: *Reus y su entorno en la Prehistoria*. Reus, 1973, p. 31 i 121-entre altres), i fins i tot es coneixen restes d'èpoques ibèrica (les sitges de la plaça d'Isabel Besora: L. Vilaseca: "Reus ibérico. Un silo ibérico en la Plaza Isabel Besora". *RCLR*, èp. IV, núm. 1, juliol de 1952, p. 2-4; E. Ramón: "Dos jaciments d'època ibèrica en el terme de Reus". *Lligalls. Revista d'Història*, Reus, núm. 2, setembre de 1990, p. 36-46) i romana (un fragment de tégula al raval Santa Anna: "Nuevos hallazgos de cerámica de reflejo metálico en Reus". *Diario Español*, núm. 2706, 23-05-47) o una troballa paleontològica (restes d'un *Hippopotamus amphibius major*) feta el 1927 a la cruïlla dels ravals Martí Folguera i Robuster (S. Vilaseca, 1973, op. cit., p. 37). Amb aquests antecedents, s'iniciaren els nostres treballs en el solar de la Perla. Inicialment es documentaren les restes de l'enderroc de l'edifici del segle

XVIII i -un cop extret aquest nivell- apareixien en tot el solar -a una profunditat variable entre 30 cm i 1 m- els estrats geològics formats per capes d'argiles quaternàries de diferents gruixos. El terreny natural havia estat àmpliament foradat per a la construcció de cups, pous i abocadors que es van anar obrint des del segle XVIII i que es trobaven plens de runa, fonamentalment d'elements constructius d'època moderna. No aparegué cap resta constructiva ni material anterior a aquesta data, per tant, podem assegurar que al solar no es conserva cap vestigi arqueològic de la ciutat medieval -tot i trobar-se dins el perímetre defensiu del XIV- ni d'èpoques anteriors. Segurament, d'haver-se ocupat la zona, les restes van ser arrasades per construccions modernes.

Malgrat els resultats no és una experiència decebedora, ja que una documentació arqueològica negativa és també una informació positiva. Podríem considerar dos tipus d'excavacions: una en què se sap que hi ha un jaciment i els plantejaments s'adeqüen a la informació; i un altre, com el de la nostra intervenció, en què es desconeix què es conserva en el subsòl, i en què l'important és el resultat per se, tant si és positiu com si és negatiu. Ambdós tipus són habituals fins i tot en ciutats amb un patrimoni arqueològic tan important com Tarragona. •